

ÍNDICE

CONTEXTUALIZACIÓN	1
CONTRIBUCIÓN DAS DISTINTAS ÁREAS Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE	1
OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA	1
OBXECTIVOS POR ÁREAS	2
CONTIDOS	3
TEMPORALIZACIÓN /UNIDADES DIDÁCTICAS	3
O PERÍODO DE ADAPTACIÓN	4
ATENCIÓN EDUCATIVA	6
CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS	7
METODOLOXÍA	8
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	9
PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	9
MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	10
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.....	10
PROXECTO LECTOR	11
INTEGRACIÓN DAS TICs	12
CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN	12

CONTEXTUALIZACIÓN

O C.P.I. de Xanceda está situado no concello de Mesía (A Coruña), na comarca de Ordes. Escolariza nenas e nenos de once parroquias de Mesía (agás Bruma) e de Abellá (parroquia do concello de Frades).

A actividade económica da zona céntrase no sector agropecuario e en servizos, aínda que hai tamén algunha pequena industria.

A poboación é galego-falante, polo que será o galego a lingua vehicular.

O 2º ciclo de Educación Infantil escolariza a 17 nenos e nenas, nun único grupo-clase:

- 4º nivel: 10 alumnos (3 nenas e 7 nenos);
- 5º nivel: 3 alumnos (1 nena e 2 anos);
- 6º nivel: 4 alumnos (1 nena e 3 anos).

Partimos dunha situación pedagóxicamente desfavorable, con moito alumnado novo, con un alumno de 4 anos que nunca estivo escolarizado.

CONTRIBUCIÓN DAS DISTINTAS ÁREAS Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE

As características psicoevolutivas do alumnado corresponden ás do período pre-operacional de Piaget: simbolismo, egocentrismo, sincretismo, estaticidade, transductividade, irreversibilidade e animismo.

Partindo destas características, trataremos que os nenos e nenas constrúan aprendizaxes significativas, cunha metodoloxía lúdica e activa, potenciando ao máximo o desenvolvemento das oito competencias básicas recollidas no Decreto 330/09, polo que se establece o currículo da Ed. Infantil na Comunidade Autónoma de Galicia:

- Competencia en comunicación lingüística
- Competencia matemática
- Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico
- Tratamento da información e competencia dixital
- Competencia social e cidadá
- Competencia cultural e artística
- Competencia para aprender a aprender
- Autonomía e iniciativa persoal.

Dende unha perspectiva globalizada, pretendemos que o alumnado, a través do traballo nas tres áreas de coñecemento nas que se estrutura o currículo de Educación Infantil, acadase un desenvolvemento axeitado de todas as competencias.

OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA

- 1.- Coñecer o propio corpo e o das outras persoas, as súas posibilidades de acción e aprender a respectar as diferenzas.
- 2.- Observar e explorar o seu contorno familiar, natural e social.
- 3.- Adquirir progresivamente autonomía nas súas actividades habituais.
- 4.- Desenvolver as súas capacidades afectivas.
- 5.- Relacionarse cos demais e adquirir pautas elementais de convivencia.

- 6.- Desenvolver habilidades comunicativas en diferentes linguaxes e formas de expresión.
- 7.- Iniciarse nas habilidades lóxico-matemáticas e achegarse á lectoescritura como medio de comunicación, información e gozo.
- 8.- Sentir o xesto, o movemento e o ritmo como recursos expresivos e comunicativos.
- 9.- Achegarse ao uso das TIC.

OBXECTIVOS POR ÁREAS

Área 1: Coñecemento de si mesmo e autonomía persoal

- Formarse unha autoimaxe axustada e positiva.
- Coñecer e representar o propio corpo, as súas partes e funcións, descubriendo as posibilidades e limitacións a través da interacción cos demais.
- Identificar e expresar os sentimentos e emocións propios, respectando os dos demais.
- Tomar a iniciativa da propia acción, aceptando as pequenas frustracións con afán de superación e sendo quen de pedir axuda.
- Adecuar o propio comportamento, desenvolvendo actitudes de respecto e colaboración.
- Progresar na adquisición de hábitos e actitudes relacionados coa seguridade e a saúde (hixiene, alimentación ...)
- Progresar na adquisición de hábitos de orde, constancia e planificación das tarefas.
- Amosar unha actitude de aceptación e respecto polas diferencias individuais.
- Descubrir o xogo como medio de aprendizaxe e socialización.

Área 2: Coñecemento do contorno

- Observar e explorar de forma activa o contorno.
- Observar os seus cambios e modificacións e relacionalos cos factores que os producen.
- Iniciarse na formulación de hipóteses, buscando respostas.
- Relacionarse coas outras persoas de xeito equilibrado e satisfactorio, interiorizando as pautas de comportamento social.
- Coñecer distintos grupos sociais próximos.
- Establecer relacións baseadas no respecto ás persoas, normas e valores da sociedade a que pertencen.
- Valorar a nosa tradición e cultura galega, facendo seus algúns elementos significativos.
- Iniciarse nas habilidades matemáticas (seriación, clasificación, cuantificación, etc.).
- Empregar o coñecemento matemático para interpretar a vida en clave de lóxica (identificar, relacionar, explorar, comparar, medir ...)

Área 3: Linguaxes: comunicación e representación

- Utilizar as diversas linguaxes como instrumentos de comunicación.
- Recoñecer a importancia das manifestacións non verbais como elementos xenuinos da comunicación humana.
- Comprender que os símbolos e signos poden representar os pensamentos, ideas e intencións das persoas.
- Comunicarse oralmente nas dúas línguas oficiais con distintos propósitos e diferentes interlocutores.

- Comprender a intencionalidade educativa das outras persoas.
- Iniciarse no uso oral dunha lingua estranxeira.
- Achegarse á lingua escrita a través de distintos tipos de textos.
- Comprender e recrear textos (tendo en conta as diferencias individuais no proceso de adquisición da escrita).
- Fomentar o uso da biblioteca cunha perspectiva lúdica .
- Potenciar a capacidade creativa a través das linguaxes artísticas.
- Achegarse ao coñecemento de obras artísticas expresadas en diferentes linguaxes, adquirindo sensibilidade estética.
- Valorar e respectar as distintas manifestacións artísticas propias e alleas.
- Achegarse ao coñecemento, valoración e emprego das TIC.

CONTIDOS

O Decreto 330/09 de Ed. Infantil recolle os contidos de cada área agrupados por bloques, que non debemos considerar como unidades independentes, polo que partiremos sempre dun enfoque global e significativo.

Área: coñecemento de si mesmo e autonomía persoal:

- Bloque 1: O corpo e a propia imaxe.
- Bloque 2: Xogo e movemento.
- Bloque 3: A actividade cotiá.
- Bloque 4: O coidado persoal e a saúde.

Área: Coñecemento do contorno:

- Bloque 1: Medio físico: elementos, relacións e medida.
- Bloque 2: Achegamento á natureza.
- Bloque 3: Cultura e vida en sociedade.

Área: Linguaxes: comunicación e representación:

- Bloque 1: Linguaxe verbal.
- Bloque 2: Linguaxe artística: plástica-musical-corporal.
- Bloque 3: Linguaxe audiovisual.

En cada unha das unidades didácticas reseñamos algúns dos contidos a traballar según o centro de interés que nos ocupe, procurando manter un equilibrio entre todos eles.

UNIDADES DIDÁCTICAS/TEMPORALIZACIÓN

Atendendo ao principio de globalización, partimos de distintos centros de interés para o alumnado e organizamos a programación en unidades didácticas, agrupadas en tres proxectos: o outono (1º trimestre), o inverno (2º trimestre) e a primavera (3º trimestre).

1º TRIMESTRE:

“ Xa vou á escola”

“ A miña casa”

“ O Nadal”

2º TRIMESTRE

“ Todos traballamos”

“ O Entroido”

“ Medios de comunicación e transporte”

3º TRIMESTRE

“ Xa é primavera”

“ Animalíños”

“ Chega o verán”

En todas estas unidades didácticas traballaremos as tres áreas ou ámbitos de experiencia que conforman o currículo desta etapa. Os contidos transversais serán tratados buscándolles relación cos distintos centros de interés, incidindo especialmente na boa convivencia e o respecto mutuo.

Dado o enfoque globalizador co que traballamos, os obxectivos e contidos (conceptuais, procedimentais e actitudinais) das tres áreas van ser tratados dende esta perspectiva, tendo como obxectivo final o desenvolvemento da personalidade harmónica do alumnado a través das competencias básicas.

O PERÍODO DE ADAPTACIÓN

(Proposta didáctica para o período de adaptación)

A chegada dos nenos /as por primeira vez á escola supón un importante cambio na súa vida, Implica a saída do mundo familiar, dun espazo seguro e coñecido para pasar a outro descoñecido, no que vai ser mirado dende outro punto de vista.

No proceso de adaptación están implicados:

- Os nenos /as
- As familias
- Os educadores/as

Dentro deste periodo os nenos/as van afrontar distintos ámbitos de relación:

- Outros nenos/as
- Outros adultos
- Un novo espazo
- Unha nova organización do tempo

OBXECTIVO XERAL

Adaptarse ao novo medio “A escola “, familiarizarse con ela e co que contén mostrando sentimentos de confianza e seguridade, así como de respecto cara os compañeiros /as., educadores e materiais.

TEMPORIZACIÓN

A incorporación á escola debe ser un proceso progresivo, de maneira que os elementos novos se introduzan paulatinamente. En todo caso, respectarase o disposto na Orde do 28 de maio de 2018, pola que se aproba o calendario escolar do presente curso.

ESPAZOS

A clase estará distribuída por rincóns, dándolle máis importancia a aqueles nos que se poidan desenvolver actividades de tipo simbólico.

ACTIVIDADES

Deben ser en sí mesmas favorecedoras do proceso, centradas especialmente no aspecto de relación, polo que serán habituais xogos que lles permitan coñecerse e coñecer as dependencias da escola, .Entre estas actividades estarían:

- coñecemento das dependencias
- coñecemento dos espazos
- coñecemento dos materiais
- xogos que lles permitan ir coñecendo
- xogos de socialización

Os agrupamentos serán flexibles, procurando respectar os intereses de cada un.

CÁNDO E COMO AVALIAR Ó PERÍODO DE ADAPTACIÓN

Normalmente ocupará os primeiros 15 días e haberá momentos especialmente significativos:

- a chegada do neno/a á escola por primeira vez
- o momento de separarse dos pais/nais
- cando se achega a hora da saída
- o reencontro cos pais/nais
- os luns despois da ruptura do ritmo escolar.

Rematado este período reflexionaremos sobre os resultados globais da nosa actuación e tomaremos as medidas oportunas para unha maior individualización .

A avaliación será formativa e sistemática, incluíndo un carácter de diagnóstico pero tamén de continuidade.

Como técnica para a obtención de datos utilizaremos a observación directa e sistemática, xa que ten moitas vantaxes:

- Realízase nunha situación espontánea
- Cubre todos os ámbitos da personalidade
- Serve para todo tipo de contidos (conceptuais, procedimentais, actitudinais)

A observación debe realizarse en distintas situacións :

- Xogos libres
- Xogos dirixidos
- Situacións grupais
- Situacións individuais
- En distintos momentos do día
- En diferentes espazos

É fundamental para o alumnado que asiste por primeira vez sentirse acollido na escola, porque é o gran axente socializador fóra da unidade familiar. Por iso, seremos flexibles según as nosas observacións (rexistradas en fichas), procurando manter ao mesmo tempo a organización necesaria para que o grupo - clase funcione axeitadamente. Infórmase ás familias por escrito (exemplo):

	DÍA	HORARIO
<p>O PERÍODO DE ADAPTACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ É importante respectalo ao máximo (para facelo máis doado). ▪ Debemos manter os horarios e as normas, procurando que asistan á escola con regularidade. ▪ Poden traer algún obxecto de apego se o desexan. ▪ Incorporación gradual co seguinte horario: 	12set.	10.00h-11.00h
	13set.	10.00h-11.00h
	14set.	10.00h-11:30h
	17set.	10.00h-12.00h
	18set.	10.00h-12.30h
	19set.	10.00h-12.30h
	20 set.	10.00h-13.00h
	21set.	10.00h-13.30h
	24set.	09.30h-13.30h
	25 set.	09:30h-13:30h

ATENCIÓN EDUCATIVA

OBXECTIVOS

- Mellorar a competencia social dos nosos nenos e nenas para que interectúen adecuadamente entre eles /as e coas persoas do seu contorno.
- Reducir condutas pasivas e agresivas e sustítuilas por condutas asertivas.
- Formar una imaxe axeitada e equilibrada de sí mesmo.

CONTIDOS

- O sorriso
- Saúdos
- Presentación
- Pedir e facer favores
- Fórmulas de cortesía
- Habilidades sociais e empatía
-

UNIDADES DIDÁCTICAS

- Eu son ...
- Estamos contentos ou tristes?
- Bos días!
- Por favor!
- Ás veces, decimos NON!
- Adiviña como me sinto hoxe
- Teño dereitos . . . e deberes
- Formo parte dun equipo!
- Aprendo a relaxarme

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Competencia en comunicación lingüística.

- Comprender ordes e textos narrativos sinxelos.
- Saber escoitar e respectar os turnos de palabra.
- Acadar unha pronuncia axeitada.
- Expresar necesidades, ideas e sentimentos.
- Dominar un vocabulario axeitado a súa idade.

Competencia matemática

- Aproximación á serie numérica.
- Clasificar atendendo distintos criterios.
- Secuenciar temporalmente as actividades cotiás.
- Resolver problemas sinxelos.

Competencia para o coñecemento e interacción co medio físico.

- Coñecer o corpo e as súas necesidades.
- Descubrir e respectar o entorno.

Tratamiento da información e competencia dixital.

- Iniciarse no manexo das novas tecnoloxías.

Competencia social e cidadá.

- Consensuar, aceptar e cumprir as normas mínimas de convivencia social.
- Resolver conflitos mediante o diálogo.

Competencia cultural e artística.

- Representar gráficamente a realidade observada.
- Expresarse a través do sonido e do silencio.
- Disfrutar das actividades musicais.
- Participar en dramatizacións e actividades culturais.
- Achegarse ao patrimonio cultural de Galicia.

Competencia para aprender a aprender.

- Coñecer e confiar nas propias posibilidades.
- Prestar atención para realizar correctamente as distintas tarefas.

Autonomía e iniciativa personal.

- Ter unha imaxe axeitada de sí mesmo e dos compañeiros e compañeiras.
- Progresar na autonomía do coidado propio.

Competencia emocional.

- Coñecer, controlar e expresar sentimentos e emocións.
- Comprender que os demais tamén teñen sentimentos e emocións (empatía).
- Manifestar respecto cos iguais e cos adultos.

METODOLOXÍA

Tal como establece o currículo, procuraremos que a nosa actividade educativa:

- Se leve a cabo nun ambiente de aprendizaxe axeitado, tanto na organización espacial como temporal, con variedade de recursos e materiais;
- Se desenvolva cun enfoque globalizador e próximo á realidade dos nenos e nenas, que parta dos seus intereses e teña en conta as súas propostas;
- Considere ao profesorado como mediador entre o alumnado e a cultura, respectando sempre a diversidade, favorecendo a creatividade, evitando

- valoracións negativas e comparacións entre os nenos e nenas, cun papel fundamentalmente motivador e estimulador;
- Teña en conta ao alumnado como parte activa do proceso educativo, para que acaden aprendizaxes significativas e funcionais, facilitando a autovaloración das súas producións, respectando sempre as dos outros;
  - Contemple a flexibilidade de agrupamentos en función das distintas actividades;
  - Entenda o papel da escola integrado no seu contorno, buscando unha boa relación coas familias e aproveitando ao máximo as posibilidades educativas da comunidade escolar e das saídas didácticas planificadas.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- Serán variados e diversos, axeitados aos tipos de contidos, aos contextos e as características do alumnado. Usaremos material impreso, tanto editado como de elaboración propia, elementos do medio natural, material audiovisual, instrumentos musicais, materiais manipulativos, etc.
  - Dispoñemos de ordenador e pizarra dixital na aula.
  - O xogo, as dependencias do centro e o seu entorno serán tamén recursos fundamentais no proceso educativo, así como as familias, polo que solicitaremos a súa colaboración a través da axenda escolar cando o consideremos oportuno – magosto, entroido, teatro ...

Queremos deixar constancia nesta programación da enorme dificultade que temos para atopar material de lecto-escritura impreso na nosa lingua. Non conseguimos nada novo en ningunha editorial; o que hai está esgotado ou descatalogado. Pensamos que vai en detrimento do ensino público e vulnera os dereitos do noso alumnado galegofante.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación nesta etapa concíbese como un proceso de reflexión activa acerca da realidade educativa diaria. O seu fin é informar e retroalimentar a programación da nosa actividade en catro ámbitos distintos:

- Procesos de interacción afectiva e de comunicación entre todas as persoas implicadas no proceso educativo (mestres, compañeiros, familia).
- Optimizar os recursos dispoñibles.
- Desenvolver as capacidades do alumnado guiándonos polos Obxectivos Xerais de etapa.
- Adecuar as programacións ás características individuais de cada neno e nena.

Para facilitar dita adecuación, tomaremos como referencia a avaliación inicial, continua e formativa, que permita en todo momento recoller información significativa para reorientar o noso labor de cara á optimización de todo o proceso.

A observación directa e sistemática constituirá a técnica principal do proceso de avaliación.

Trimestralmente enviaremos ás familias un boletín informativo.

Rexistraremos por escrito calquera situación significativa na evolución de cada neno e nena, poñéndonos en contacto coas familias sempre que se considere oportuno por calquera das partes.

Os criterios de avaliación relacionados coas competencias básicas, especificanse para cada unidade didáctica, sin perder de vista os obxectivos xerais da etapa. Guiarémonos polos criterios de avaliación recollidos no Decreto 330/ 2009 para cada área.

-

MEDIDAS DE ATENCION Á DIVERSIDADE

O currículo desta etapa ten como obxectivo o desenvolvemento integral e harmónico da persoa nos distintos planos: físico, motor, emocional, afectivo, social e cognitivo. Partindo dun enfoque globalizador, potenciaremos a participación activa de cada neno e nena na aprendizaxe propia, respectando a individualidade no ritmo madurativo e buscando o desenvolvemento máximo de cada un. Contamos coas seguintes medidas de atención á diversidade:

- En cada proxecto teremos actividades de reforzo e ampliación, según os ritmos e necesidades individuais;
- Contamos co D. de Orientación e a especialista PT do centro, que fará os apoios que valoremos oportunos, según as prioridades e a dispoñibilidade horaria;
- Teremos un par de días á semana unha especialista de AL (compartida cos centros de Pontecarreira e Trazo). **É claramente insuficiente para atender as nosas necesidades, sobre todo nesta primeira etapa educativa, na que a linguaxe se condidera unha aprendizaxe crítica .**

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

- O ciclo de Infantil participará en todas as actividades e celebracións programadas e reflectidas na PXA: Magosto, Nadal, Día da Paz, Entroido, Letras Galegas, Semana de teatro ...

- No resto das conmemoracións sinaladas no calendario escolar, a participación desta etapa seguirá as pautas marcadas para toda a Primaria.

- Saídas didácticas: contéplanse tres saídas didácticas (unha por trimestre), aínda sen determinar, así como a posibilidade de facer algunha máis que poida xurdir e que consideremos interesante e axeitada para o noso alumnado.

Tamén valoraremos algunha pequena saída para coñecer a contorna máis próxima.

En todo caso, informaremos previamente ás familias e contaremos coa súa autorización por escrito.

PROXECTO LECTOR

Tal como marca a lexislación vixente, integrámonos no Plan Lector do Centro, adecuándonos ao noso nivel educativo.

Posto que nesta etapa o alumnado non domina a lectura, consideramos que o noso papel fundamental é a motivación cara a mesma.

A ferramenta máxica é o conto: a través do seu simbolismo, os nenos e nenas atopan un punto intermedio entre o real e o imaxinario.

“Hora do conto” (hora de ler): é un momento máxico que temos a diario na aula.

“Aprendemos cos contos”: consiste en sesións de traballo arredor dos contos, de xeito lúdico, pero utilizando ao máximo as súas posibilidades como recurso educativo.

Obxectivos:

- Favorecer a interrelación entre o alumnado.
- Estimular o interese pola a lectura (sobre todo dende as posibilidades lúdicas que ofrece) e o gusto polos libros.
- Utilizar o conto como recurso didáctico nas distintas dimensións que presenta: comprensión, expresión, memorización, dramatización, etc.

Actividades:

- Reunir os nenos e nenas nun único espazo (aula, biblioteca, patio ...) e “ler” un conto.
- Lectura colectiva do conto.
- Traballar a comprensión do conto e a expresión dende os distintos personaxes, dialogar sobre as ilustracións.
- Colorear a portada e copiar o título.
- Pedir que aporten historias imaxinadas por eles ou recoñecidas noutros contos similares a que estamos a tratar.
- Buscar outro final, cambiar personaxes, ... estimular a creatividade (técnicas Rodari),
- Elaborar unha pequena carpeta cos nosos traballos.
- Elaboración e exposición no corredor dunha portada xigante utilizando distintas técnicas plásticas.
- Cantigas, danzas e xogo dramático.

Criterios para a selección dos contos:

Partimos do ámbito emocional, esencial nesta etapa, procurando sempre que sexan contos atractivos para eles. Buscamos ademáis a novidade e a potenciación do noso idioma así como a variedade de textos e ilustracións.

INTEGRACIÓN DAS TICs

Ademáis de contarmos cun ordenador na aula, dispoñemos dunha pizarra dixital, incorporada ao traballo diario do alumnado.

Recibirán tamén unha sesión semanal de Informática na Aula de Informática do centro, compartindo un ordenador por parella, para que poidan traballar todos.

O alumnado de Infantil participará tamén en distintas actividades audiovisuais para iniciarse na recreación de contos e noutras posibilidades das novas linguaxes.

CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN

Ao remate de cada unidade didáctica, valoraremos os seguintes aspectos:

- a consecución dos obxectivos;
- a motivación do grupo ante as distintas actividades propostas;
- a implicación e participación do alumnado;
- a organización dos espazos e dos tempos;
- a utilización e adecuación dos recursos e materiais dispoñibles;
- aspectos susceptibles de mellora;
- a coordinación co resto do profesorado;
- a implicación das familias.